

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
28 Sept. st. v.
Dumineca 10 Octomb. st. n.

Va esi joi'a si duminec'a.
Redactiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 74.

ANUL XVI.
1880.

Pretul pe unu anu 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Român'a 2 galbeni.

Andrieu Mocsonyi de Foen.

(Vedi portretul în nr. 64.)

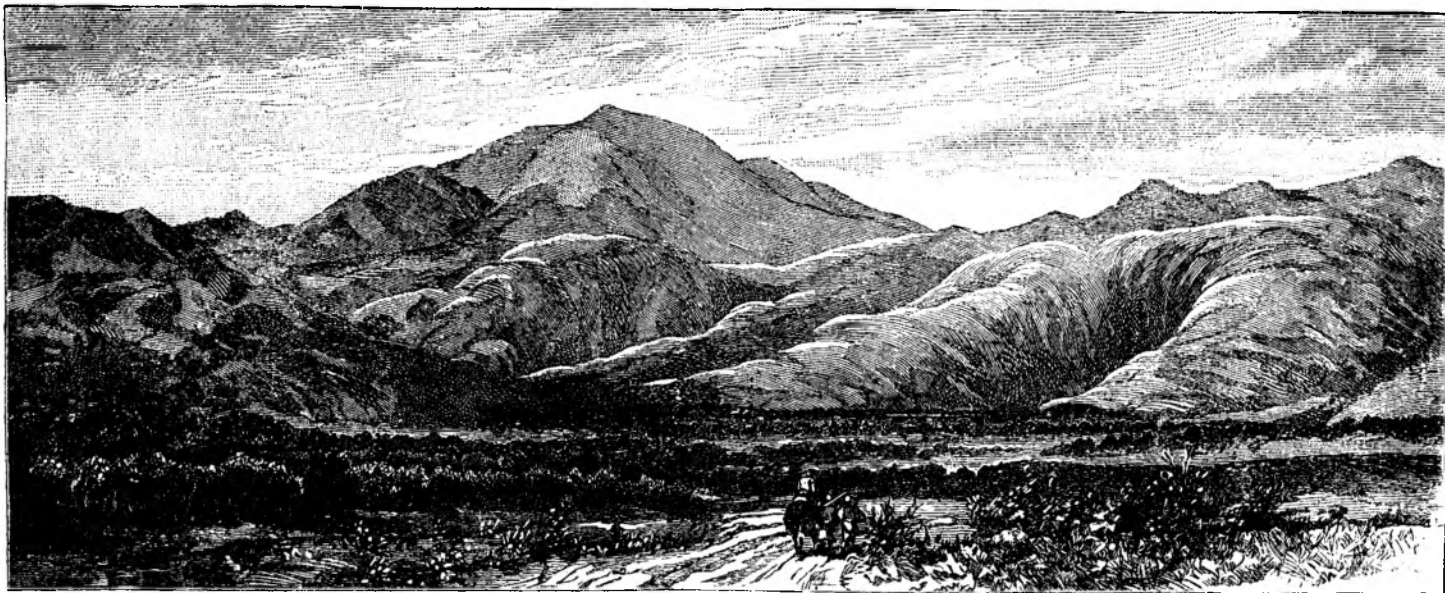
(Urmare.)

În toamnă anului 1861, tocmai pe când A. Mocsonyi se află în Viena, întreveni mărtea patriarcului Raiacici din Carlovetti. El, Mocsonyi și cu Babesiu, la momentu depeșara evenimentul la Sibiu, episcopului Șaguna, provocându pe acest'a, să se puna în fruntea mișcării pentru despartire ierarhica; căci — timpul este oportunu. Răspunsul urmă: că — dănsul, Șaguna, și-a facutu detorinția, punându acest'a cauza la anim'a monarchului, înca înainte cu unu anu, când împreuna cu colegii sei dela consiliul imperialu, cu Mocsonyi și cu Petrino, a cerutu restaurarea metropoliei române, și a luatu parol'a monarchului, că — nu este contrariu acestei idei. Totusi invită pe Mocsonyi și pe Babesiu, ca ei și cu al lor să se puna în mișcare.

S'a pornitu apoi mișcarea, Mocsonyi luându conducerea, Babesiu apucându condeiu. Resultatul fu, că în timpu de șese luni de zile, o deputațiune grandioasă de prin toate părțile locuite de Români ortodocsi, se adună în Viena, formulă și presentă la altissimul locu memorandumul pentru reînființarea metropoliei române, în care

să între toti Românii ortodocsi din monarchia. Fericitul în Domnul Șaguna — și dela acestu actu voiă să se subtraga, din motive de modestia și de — oportunitate; dar A. Mocsonyi moralmente l'a constrinsu a-si ocupă locul în fruntea deputațiunei. Pe bas'a datelor ce posedemu, multe interesante, dar și ciudate s'au întâmplatu cu acea ocașiune, specialmente la îngăgirea Bucovinenilor, până și a archimandritului-vicariu Bendela, în butul resistinției și amenințărilor din partea bietului episcopu Hacman. Și totusi — mai vartos acestui pasu este a se multiamî atât restaurarea metropoliei din Sibiu, cât și urmat'a mai târziu creare a metropoliei din Cernauti.

Asupra memorandumului amintitu Majestatea Sa prin biletu de mâna a demandatu cancelariului seu aulicu, conte Ant. Forgách, facerea propunerii pentru metropol'a româna ortodocsa. Dar vai! după acest'a câte pe-dece, câte lupte au urmatu. Pe când dela tronu se dicea: „Da, să fia!” Din alte părți, chiar de lângă curte și dela înnaltele dicasterii se lucră în contra. Poliția din Arad și Lugosu, la cari puncte se concentrasera mișcările române, denunciă mereu, că — se lucră de „Dacoromania”, pe care Mocsonyi vré s'o înființieze mai întâiu în biserica. De aci vom pricepe, cum se facea,

Muntele Olimp.

că cancelariul aulicu, c. Forgách, mereu chiamă la sine pe Mocsonyi, (ier în absentia acestuia pe Babesiu), și i imbiă: a face o metropolia în Arad, pentru milionul de Români ortodocși din Banatu și Ungaria, altă în Sibiu, pentru cele 700 de mii din Transilvania, mai altă, a treia pentru Bucovina. Dar Andreiu Mocsonyi, credincios convicțiunii și parolei sale, că — „România un'a fiindu, la consolidare, la un'a aceeași sorte trebuie să ținăseca”, — a respinsu ori ce pactare în această privință, în care consecința contele Forgách pe unu timpu — în butul mandatului imperatescu, depusesse actele metropoliei române la dosariu, să mai dorma — Dăeu scie, pâna când: ier pe Babesiu, într'o buna dupămediadi din august 1863, mi ti-l surprinse cu decretul imperatescu, prin care se stramută dela cancelaria aulica din Viena la tablă regia-judecialsă din Budapesta. Dar Andreiu de Mocsonyi nu eră omul ca să se sparie prin d'acestea. El află și vedea tôte și-si luă măsurile, fără a cruția ostenele și cheltuietele. Acum el apucă caus'a din alte părți. Lucră la curtea imperatesca prin persoane de influință și — lucră de a dreptul la Sërbi în Carlovetu. Nici odata spiritalu seu mare n'a stralucitu ca în această sacra causa și între aceste grele împiegurări. În fine congresul sërbescu electoralu fu chiamatu pe 2 august 1864, și colegiele electorale se intrunira. Parolă lui A. Mocsonyi eră: nici cea mai mica disarmonia și desbinare între Români; nici unu votu românescu în partea Sërbilor! El scia și predică, că — așa se atingu scopurile mari, comune. Și — într'adever a urmatu, că — nici unu votu român nu s'a datu candidatiilor sërbi, că — din urna au eșitu alesi în diecesele Arad, Timisiu și Verșetu, pentru congresul electoralu din Carlovetu — 13 Români, dintre cei mai buni ai națiunii, și că acestia, sub conducerea lui A. Mocsonyi, în Carlovetu, impusera prin ținut'a lor armonica, uniformă, resolută. Cine va ajunge vr'odata, să cităseca depeșele secrete ale comisariului regiu, gen. br. Philippovich, către Maj. Sa, despre cea ținută a deputațiilor români, de buna sēma va află naturala impresiunea ce a produsu ea asupra monarhului și a consiliarilor sei. Episcopul Șaguna pe acestu timpu petrecca la băile Herculane lângă Mehadia și — n'avea nici cea mai mica parte la cele ce se întâmplau în Carlovetu; ier când — șese luni mai apoi, în Viena a luat u exacta cunoștința despre tôte, a proruptu cu entuasmu în exclamațiunea: „Bravo, mein Schatz, bravo Banatienilor; me închinu diplomației vōstre stralucite!”

Întreaga această diplomația, întregu acestu meritu a fost operă lui Andreiu de Mocsonyi: ier rezultatul a fost, că rezoluțiunea imperatesca, ce confirmă alegerea lui Masirevits, de arhiepiscopu și metropoliu cu titlul de patriarhul sërbescu, restrinse jurisdicțiunea aceluia asupra Sërbilor, rezervându pe Români metropoliei înființându române. Emanciparea de unu jugu bisericescu-culturalu de 170 de ani, astfel fu proclamata dela înalțimea tronului. Actele metropoliei române se scōsera dela dosariu și devenira obiectu urgente de tractări între cancelaria ungeresca-aulica, cea Transilvania și între ministeriul imperialu de statu: sinodul episcopescu al bisericii ortodocșe din întreg'a monarchia fu convocat în Carlovetu; la același Andreiu Mocsonyi și Vic. Babesiu, în numele Maj. Sale invitati ca barbati de încredere, cu chiamarea d'a combină modul și resp. condițiunile, d'a statorî program'a despartirii practice.

Mai tōta tōmn'a anului 1864, se petrecu în Carlovetu, în lucrare grea: sinodul episcopescu lucră cu comisariul imperatescu, în secretu, ier barbati de încredere într'o comisiune mixta, pe față; colo caus'a româna eră prezentata prin Șaguna, Ivăcioviciu și — Hacman, (trei contra cinci), ici — prin A. Mocsonyi și Babesiu, (doi contra cinci); colo se discutau canōnele și legali-

tatea, ici — fondurile și realitatea; celor din sinodu li se prezentau tôte cele din comisiune, pe când celor din comisiune rămăneau ascunse cele mai meritoriale concluse ale sinodului. Operatele barbaților români de încredere sânt publicate și cunoscute; ale sinodului episcopescu dela 1864 — nici pâna astadi nu vedura lumin'a la noi la Români! Și acestea nu erau favorabile Românilor, și — totusi erau subscrise de toti, și astfel fusera prezentate monarhului și luate de baza la — înființarea metropoliei române ortodocșe. Episcopii români țineau, că — numai să fīa odata — ori cum înființata metropol'a, apoi — revindecarea părților, consolidarea ei va urmă ușor; A. Mocsonyi aperă, că — dēca înființarea nu se va esculă pe bazele unei logice sănătoșe, ale dreptății și realității, apoi corectura posterioara va fi multu mai anevoia, în multe privințe chiar imposibila. O esperința de 15 ani — par că justifica aceste temeri. Astfel s'a sacrificatu eparchia româna din Timișora, astfel s'a încurcatu caus'a comunelor messecate, astfel a ramasu zapacita întrebarea fondurilor și monastirilor comune, etc. Andreiu Mocsonyi numai după luni de dīle, și anume după publicarea rezoluțiunii imperatesci, pentru înființarea metropoliei române, a pututu află, în modu autenticu, cuprinsul protocoielei sinodului episcopescu, și acestu cuprinsu — i-a sfășiatu anim'a. Epistolele sale de pe acel timp, sânt pline de indignațiune și de lacrimi amare. Și — d'acēsta durere nevindecata i-a ramasu anim'a pân' la mōrte.

And. Mocsonyi a ramasu ani înca activu în luptă pentru constituirea și organizarea metropoliei, dar când se convinse, că — pentru pecatul comisu în Carlovetu și slabițiunile multilor conducatori fără chiamare, metropolia româna are să rămāna strivita, el — la 1868 — începū a se retrage, refușă a se înfăcișă la congresul naționalu constituitoriu, ier după ce vedu — prin statutul organicu adoptându-se unele principie democratice, în sine frumōșe, dar pe cari clerul absolutistescu și anarchicu nu le suferiă, ier poporul fără cultura — nu le scia prețiu, el se retrase de totu, tot'dodata parasindu și terenul politicu, precum vom vedē.

Totusi nu putemu încheiă acestu capitolu, fără a ni rostī convicțiunea că — fără de ageră și eficacea stăruința și activitate a lui Andreiu Mocsonyi, metropolia româna nu se putca eluptă la 1864/5. Andreiu Șaguna — a conflueratu cu Ardeleni forte multu și a înlesnitu eminaminte reeșirea, prin marca încredere, de care se bucură la Domnitoriul și la consiliarii sei. Nu atât pentru a sa stăruința, ci mai multu pentru a sa placere s'a încuviințiatu metropol'a. Acēst'a lui a fost grația și remunerațiune de sus, de aceea el a primit'o cum i s'a oferitu; dar apoi a facutu tôte pentru a o conservă și desvoltă, și aci a fost el mare. Lui Andreiu Mocsonyi și Banatienilor sei metropol'a a fost o concessiune asupra stăruinței de 50 de ani, devenite deja ne mai respingibile, și d'aceea concessiunea se faci în condițiuni forte grele, ca și tôte concessiunile de nevoia, cam în speranța cunoscuta a contrariilor, că — acele condițiuni îngreindu-i viēt'a, ea mereu se va desface. De ar pricepe acestea cei ce stau și cei ce — fără chiamare se obtrodu în fruntea afacerilor bisericesci-culturali la Români!

(Finea va urmă.)

Resbunarea Amorusui.

are-ar Domnul Dumnedieu
Se fia pe gândul meu:
Se-mi resbunu si eu odat
De amaru si de ofat.

Cât e nopțe, cât e di
Am sioptitu dragu inimii,
Inima, uitatu-ai tu?
Mi-a respunsu in veci tot : Nu!

Cât e di si cât e nopțe
Dorul meu in tainici siopte
Cătra tine a sburatu;
Risul teu l'a alungatu.

Plâns'am multu, plâns'am cu focu,
Mila n'ai avutu de locu:
Eu plângeam; uitat'ai tu?
Cum ridiendu imi diceai: Nu.

Plâns'am pân ce Dumnedieu
Mila-a prinsu de chinul meu,
Lacrimile le-a seditu,
Lacrimiori au resaritu.

Dare-ar Domnul Dumnedieu
Se fia pe gândul meu,
Se-mi resbunu si eu odat
De amaru si de oftatu.

Intr'o di de serbatóre
Se te veda mândrul sóre,
Cu obrăjii infiorindu
La biserica venindu.

Purtându haina de mirésa,
Ca a inimei craiésa;
In cositia multe flori,
Numai albe lacrimiori.

Se perdi mintea, se ti-i graiul,
Se-mi poti spune ce e raiul,
Si când pop'a te-o intrebá,
Se respondi in graba: Da.

Nic. S. Șaboeanu.

Misteriul Noptii.

— Romanu, de *Claire de Chandeneux*. —

(Urmare.)

— Te credu; ai ánima deschisa, ca puçini. Dar nu meriti laud'a mea pentru acésta hotarire.

— Înțelegu bine acea mare goletate, care in urmarea acesteia s'a formatu între noi. Și de aceea, te rogu acuma iubita matusia, s'e dedici totu favorul dtale pentru nepotul dtale, Laurent. Ier pe mine s'e me conservi și mai departe in iubirea-ti și stim'a-ti de ruda!

— Încât pentru asta, Pascal, te asigurau. Și numai decât iti voi da o proba, necautându s'e stramutu hotarirea ta. Remani ceta ce esti; améndoii s'ntemu ne'nduplecabili in hotarirea nostra.

Betrân'a lady vorbi liniscita și cu óre-care nuanția a simțirii; din civintele sale se vedea îndestulirea.

Tóta atitudinea ei, privirea-i hotarita ce îndreptá spre Pascal, spunea că n'ar fi stimatu într'atâta pe nepotul seu, d'ca acela urmă o alta procedura; dar totu-odata se vedea, că se simte cu totul dispensata de tóte promisiunile facute.

Conversațiunea, in asemenea împregiurări, nu putu

s'e dureze multu, între methodist'a fanatică și între religiosul catolicu.

Paméntul ardea sub piciórele lui Pascal.

— Cu tóte aceste vei remâne amicu bunu al nostru, — d'ise matusi'a, infrându astfel și numele Varvarei in conversațiune.

— Voiu primi cu bucuria graçia dtale, iubita matusia, pâna când me vei gasi demnu de aceea.

— Și eu s'um de parerea, precum d'isesi și tu mai nainte, că Laurent are dreptul la aceea, de ce am voitu s'e te facu partașu; numai decât i voiu scrie s'e grabesca la mine.

— Eu il voiu salutá cu simpatia, d'ca vei permite draga matusia, s'e mai potu petrece câteva zile in giurul dtale.

— Te primescu fórté bucurosi, drage nepóte, cu atât mai vértos, căci de fel nu-mi faci impresiunea ca martirii obicnuiti ai vietii.

Ea esprimá prin unu suspinu ușoru regretarea ce simțea din caus'a acestui incidentu, și se scolá de pe scaunu, astfel facédu s'e înțel'ga Pascal, că considera incheiata acésta conversațiune grea. In adevér ea regretá din adâncul ánimei sale, că acestu tineru bravu, cu minte și ánima, nu putea s'e devina moștenitorul barbatului seu. Inse famili'a Forster numai coreligionarilor sei póte s'e-si lase averea.

In privinti'a acésta betrán'a americana avea niște principie hotarite, pe cari etatea și rigiditatea religinii sale le mai intariau și mai tare.

Ajungédu in odaia sa, ea se puse in linisce și f'ara iritațiune la m'és'a-i de scrisu și numai decât scrise lui Laurent. Apoi povesti Varvarei ce s'a întemplat, și din momentul acesta tratá cu Pascal cum face o prevenitóre dómna a casei față de unu óspe placutu.

Miss Varvara inse nu primi cu s'ange așá rece acésta întempleré neașteptata. Ea voi s'e convinga cu ori ce pretu pe stapân'a sa, că Pascal are s'e fia altfel consideratu decât ceilalti ómeni. Ea mai că prorupse in lacrimi vorbindu. Dar in sedar, tóta elocinti'a ei remase f'ara efectu, dn'a Forster remase nenduplicabila.

— Scump'a mea, — respunse betrán'a, — tu nu vei elatiná hotarirea mea. De altminte numai tu esti caus'a acestei confuziuni. Amu fi evitatu simplu tóte aceste iritațiuni, d'ca primiai propunerea mea și nu renunciai la moștenirea ce-ti oferisem.

— Acésta ar fi fost cea mai mare possibilá nedreptate, — d'ise cu focu miss Varvara. Ai fi lipsitu famili'a barbatului dtale de pretensiunile sale îndreptațițe și m'au fi espusu unor scene iritabile.

— Cine scie d'ca nu ti-ai fi câștigatu astfel gratitudinea acestor domnișori... și gratitudinea... e o virtute atât de rara, draga.

— N'avemu dreptul s'e ne'ndoimu cel puçin in unu dintre tineri. Pascal de Guerras s'a purtatu atât de nobilu și eu atâta demnitate! E énsasi onestitatea personificata.

— Cu ce entusiasmu vorbesci despre d'ensul!... Trebuie s'e banuiescu, că d'ca Pascal, acestu nobilu și onestu Pascal... odata ti-ar fi propusu s'e împarti cu d'ensul averea, ce ti-ar fi compețitu, d'ora nici nu i-ai fi respunsu: „ba”.

O roșetia viua cuprinse față frumósă a tinerei fete americane.

— S'um datóre s'e respundu, dómna, la întrebarea dtale? — întrebá ea graçios.

— Nici decât, fiic'a mea... nu poftoscu, de și am in câtva dreptul a me considerá mama ta, căci te-am primitu la mine in elate de trei ani ca pe orfana.

— Ca pe orfana, da... și el a fost orfanu, — șopti ea.

(Va urmă.)

S A X O N U :

Calindarul septemănei.

Ziua sept.	st. n.		Numele sântilor și serbatorile.	Sorele	
	v.	n.		resare	apune
Dumineca	28	10	Cuv. Hariton.	6 31	5 27
Luni	29	11	Cuv. Ciriacu.	6 33	5 25
Marti	30	12	Mart. Gregoriu.	6 35	5 29
Mercuri	1	13	Apost. Anania.	6 36	5 24
Joi	2	14	Mart. Ciprianu.	6 38	5 22
Vineri	3	15	M. Dionisiu Areop.	6 40	5 26
Sâmbeta	4	16	Par. Ieroteu.	6 41	5 16

A l b a n i ' a.

Deoarece Albania, provincia Turciei dela marea adriatică, în momentele prezente este câmpu de luptă între albanesi și muntenegrini, și poate peste scurtu timp și între greci, și deoarece Albania, care are nefericirea a fi destinată de către areopagul Europei, ca cu micșorarea teritoriului său, și de o parte și de altă, să dea creșcămintu Muntenegrului și Greciei, iera ea armată din creșcetu până în tâlpi sare a-si aperi integritatea teritoriului său barbatesce chiar contra vointei Europei; dreptu aceea cu atât mai mare interesare deștepta în animile tuturor pentru sine, și pentru cauză sa.

Din acestu motivu mâncându mi-am propus a descrie în schița starea topografică, etnografică și istorică a acestei provincii pe cât de încântătoare, pe atât și de nefericită.

Albania de astadi, ca provincia turcescă, este situată pe malul mării adriatice, spre ostu dela Italia, de către care e despartită prin așa numită cale de mare a Adriaticei Via Otranto, apoi este încungurată în celelalte părți de Grecia, Tesalia, Macedonia, Serbia, Bosnia și Muntenegru. Marimea teritorială a Albaniei este de 91,000 kilometri \square prin urmare cât Grecia de mare, dar mai mare decât Muntenegru. Teria este deloasă, climă temperată, producțiuni mai însemnate sânt padurile frumoșe cari coronă delurile, apoi vinul bunu, oleiul, tabacul finu și bumbacul. Riuurile, cari serpușcu prin văile romantice cu apă lor cristalina sânt, mai de frunte Voiussa, Drino, Bogana, și Arta, cari toate resaru în muntii meovici și bitolici de către Tesalia și Macedonia și curgându spre apusu se revărșă în marea adriatică. Și ca țera acomodată de negociatoria pe mare, are cele mai frumoșe golfuri seu sinuri de mare la Scutari, la Janina și Arta. Orașele mai însemnate sânt: Scutari, turc. Scadar, — Scodra vechea —, lângă mare în nordul Albaniei spre Muntenegru, cu 30,000 locuitori, și cu industria de bumbac. Argirocastro, cetate cu castelu vechiu pe stânca cu 6000 loc. unde se fabrichează forte finu tabacu de nasu, turcesce numitu „fulli”. Janina seu Joanina la cei vechi, spre sudu de către Grecia, cetate situată la mare cu 25,000 loc. cu fabrice de cordovanu seu safianu. Parga, lângă mare, vis-à-vis de Corfu. Acesta cetate a fost la anii 1401—1797 aliată cu republica Veneției, s'au luptatu multu contra lui Ali pașa dela Janina, a devenitu după aceea sub scutul Franciei, apoi sub al Angliei, care a vândut-o lui Ali pașa la a. 1819. Pe acelu timpu avea 4000—5000 locuitori creștini, cărora inse s'au concesu emigrarea. Avlona — Valona vechea — la mare cu 6000 loc. cu producțiuni de orezu; tabacu și olive. Prevesa la mare, cu negociatoria de produse ale țerei, și cu 7000 locuitori. Durazzo, turc. Drasch, slav. Durz, albanesce Durrresi, cetate pe pro-

montoriul Adriaticei, 82 chmtr. dela Scutari spre sudu, cu 9000 loc. portu de mare, negociatoria de produsele țerei. Acesta cetate este vechiul Dirrachium al Romanilor, unde Pompeiu, a învinsu pe Iuliu Cezariu în 49 a. Chs.¹ și Normanii pe Alesiu imper. bisant. în 1081 d. Chs. Iera la Heleni s'a numitu Epidamos.

Albania de astadi are 1½ milionu de locuitori, pe cari turcii i numescu de comunu „arnauti”,² va să dăca munteni, locuitori la muntii, la deluri, bunaora cum se dăca în Transilvania la „moti” dela „monti”, și e împărțită politicesc în două districte mari — vilaiete turcesce³: Scutari și Janina. Cari iera se subîmpartu în mai multe cercuri numite turcesce sandjacu seu Liva, ce însemna stindardu. În fruntea unui Vilaietu stă unu Vali — guvernatoru, iera a unui sandjacu unu Mir — Liva seu Mirmiran — prefectu. Dar albanesii între sine se împărțescu după familiile lor în: Miriditi, Doditi, Japisi și Djamidi.

Locuitorii acestia după religione sânt partea cea mai mare islamiti seu mahomedani, un'a parte mica gr. orientali și alt'a și mai mica rom. cat. Creștinii au episcopii în Scutari și Durazzo. Greco-orientalii și un'a metropoli în Durazzo.

Iera naționalitatea albanesilor? Afara de cea a grecilor și a slavilor, cari sânt în minoritate, naționalitatea majorității se distinge de altele, și limbă albanesă este puțin scrutată din punctul de vedere al originii. Atâta se scie, că de și albanesii sânt după religione mahomedani seu islamiti, ei după naționalitate nu sânt turci, ba ei urescu pe turci, și nu odata au încercatu să scuture jugul turcescu.

În privința originii albanesilor, respective a limbii lor iera ce aflăm însemnatu în „Gramatică limbii române” de ilustrul filologu Cipariu, în part. I Analitică pe pag. 50. „Vocală a oscură se afla multă în limbă albanesă, care are și alte multe din limbă latină, înse staționariu iera nu alternativu”. Mai departe se scie, că limbă albanesă se distinge de limbele slavice, germanice și neo-latine prin aceea că poșpune articolul la numele sustantive întocmai ca și limbă românească, bulgară și bască, despre ce așa serie suscitatu eruditul filologu totu în Analitică pag. 181: „ier ca românii să fia luat u acestu usu dela unu poporu așa de micu și respânditu cum sânt Albanesii, e înca și mai puțin probabilu, de nu vom admite: că Albanesii sânt descendentii Tracilor, și limbă lor e fiică limbii tracice, și că Tracii și Dacii a fost de aceeași origine și limba, pentru că numai așa s'ar pute înțelege cum de Românii au luat u dela Albanesi usul postpunerii articolului adevă dela Traci și Daci, cari fusese cu abitațiunea pe totu teritoriul dincoace și dincolo de Dunare, unde au fost și sânt cu abitațiunea Romanii”. „Limbă bască din provinciile Franciei și Spaniei înca poșpune articolul. Opiniune este că limbă Bascelor e a vechilor Celti și Gali, prin urmare și a Dacilor, de cumva și acestia vor fi fost de origine cellică seu galică, ce înca nu e probatu”.

Ce se atinge de numele Albania, nime nu se va îndoi, că este român, atât după etimologia cuvântului acărui fundamentu este adiectivul *albu-a*, cât și după predilecțiunea Romanilor antică a formă din acestu adiectiv nenumerate nume proprii de țeri, cetăți, familii etc. Mamă Romei, s'au numitu Alba-longa. Apoi unu șiru de localități din Italia, Spania, Franca s'au numitu Alba. Așa Alba în provincia italică Cuneo, Alba-

¹ Iuliu Cezar inse a învinsu totu atunci la Pharsalus în Tesalia pe Pompeiu.

² Ore „arnauti” nu e dela: nauta, nac, identicu cu argunautii din Odissea?

³ Vilaietu seu cialetu — dela arabicescul: ajal — domnia.

Pompeia a Romanilor. Alba Ferdinandu Alvarez din Toledo renumitu barbatu de statu și belidice din familia nobila spaniola, în seclul XVI. Doi martiri români cu numele Albanu are biseric'a creștinăscă înregistrați din seclul al IV-lea. Familia Albani — care se trage din Albani'a — și se afla în Itali'a din seclul XVI a datu bisericii catolice nu numai mai multi cardinali și prelati, ci chiar și pe Pap'a Clemente II. În seclul a XVII-lea doi renumiti pictori frații Francesco și Ioano Albani în Bologna. Inca și în Asi'a aflămu pe Pompeius domnu peste un'a Albani'a, o provincia caucasica lângă marea caspica, astadi: Leghistanu, Daghestanu și Schirvanu.

Istoricese se scie, că Albani'a despre care vorbim aci, a fost o provincia și parte întregitoria a vechiului Illyricum seu a Iliriei, provincia supusa imperiului romanu dela imperatul Augustu încôce, care atunci a fost marginita cu marea adriatica, cu Greci'a, Macedoni'a, Panoni'a și Noricum, prin armare a cuprinsu în sine Albani'a, Serbi'a, Bosni'a, Hertegovin'a, Muntenegru și Dalmați'a de astadi, și care s'a ocupatu de către slavi numai în timpul invasiunilor barbare, și dela seclul al XV încôce e provincia turcêscă. Numele Castriota e renumitu în istori'a Albaniei. Georgiu Castriota, fiul principelui Ioan Castriota din Albani'a, s'a nascutu la an. 1414. Împreuna cu alti doi frati ai sei a fost datu Sultanului Murat II — carele cucerise Albani'a — de ostatici în semnu de supunere fidela. Murat i-a crescutu ca pe turci în islamu. Georgiu de timpuriu a escelatu cu desteritate și eroismu și s'a numitu de către turci Scander beg adeca Begul-Alesandru. La an. 1442 fugindu dela Sultanul, s'a rentorsu îerasi la creștinismu și ocupându scaunul tatâne-seu în Albani'a, s'a declarat u nedependentu de către Turci'a și acêsta nedependența a susținut'o pâna la môrtea sa. Numele Castriota e pastratu cu mare pietate în ânimele albanesilor și li servește de însuflețire în luptele de neaterănare. Înse Europa cea betrâna altfel esplica sistem'a ecuilibrului seu, prin armare Albani'a are sê se micșoreze și sê cedeze Muntenegrului la nordu, și dora și Greci'i la sudu, ce ei de buna voia nu dau, ci se apara cu arm'a în mâna.

Georgiu Traila.

Muntele Olimpu.

Cine n'a auzitu de Olimpu, locuint'a de odiniôra a ȝeilor greci? Olimpu nu numai în anticitate, dar și în timpul modernu atrage atențiunea lumii; durere înse că motivul s'a schimbatu fôrte și înca în detrimentul lui, căci unde odiniôra reședeau niște ȝei, astadi niște bande de hoti petăza onôrea elena.

Cu tôte aceste, muntele Olimpu are și astadi cultul seu la eleni. Dora și acesta e unu motivu, care i îndemna a reclamă dela turci posesiunea acestui munte. Căci Olimpu aparține teritoriului turcescu: înse în urmarea conferinței din Berlin, care a regulatu granițele între Turci'a și Greci'a, și acestu munte va redeveni al Greciei.

Muntele Olimpu se naltăia nu departe de marea egeica, și spre nordu-ostu are sê formeze graniț'a nouă a Greciei, precum odiniôra a fost muntele de graniț'a al Thesaliei, și acêst'a, cu capital'a-i de astadi, Larissa, va contribui multu la înaltărea țerei grecesci.

I. H.

Literatura si arte.

În cât privesce revoluțiunea lui Horia din anul 1784, tramisul Academiei Române, dl Nicolae Den-

sianu a aflatu cel mai prețiosu materialu istoricu în archiv'a cancelariei aulice transilvane și în archiv'a comisiunei Iancoviciane. Între actele descoperite aici mai eu sêma sânt memorabile: Interogatoriul facutu de contele Jankovits lui Nicola Ursu seu Horia capul revoluțiunei din 1784; care conține 118 întrebări și răspunsuri; interogatoriul facutu totu de contele Jankovits lui Ion Closca în 104 întrebări și răspunsuri; interogatoriul lui Georgiu Cristianu 47 întrebări și răspunsuri; interogatoriul facutu lui Uibaru Ursu; interogatoriul lui Alexandru Chendi secretariul lui Horia; testamentul lui Horia și Closca scrisu de preotul Nicolae Rățu din Alba-Iulia; sentinț'a originala pronunțata de contele Jankovits în contra Horia și Closca; sentinț'a pronunțata asupra lui Cristianu dupa môrtea acestuia; ordinezle imperatului Iosif cătra contele Jankovits, cătra guvernul Transilvanu, cancelari'a aulica, comandantii militari din Buda și Sibiu, tôte în cestiunea revoluțiunei horiane; rapôrtele contelui Jankovits, ale guvernului transilvanu și cancelariei aulice cătra monarhul Iosif II, totu în acêsta materia; plânsorile Românilor și ale clasei feudale din Transilvani'a adresate imperatului Iosif și contelui Jankovits; investigațiunea facuta de consiliarul Mihaiu Brukenthal cu privire la cauzele acestei revoluțiuni; listele românilor, cari în urm'a acestor evenimente au fost scosi Transilvani'a dimpreuna cu familiile lor și colonisati în ținutul Panciovei; relațiunile episcopului românu Gedeon Nichitițu despre activitatea sa întru lîniscirea Românilor; circulările și scrisorile lui Horia adresate cătra poporu și diferite persoane.

DI dr. A. P. Alexi, dela care nu peste multu vom publică unu tratatu intitulatu „Români dela Plevna“, scrie suvenirile și impresiunile sale de caletoria prin Români'a și Dobrogea, cari asemene vor aparê în foia nôstra. Totu-odata anunțăm, că la dsa, în Nasoud, se afla de vândare esemplare complete din elegantul opu intitulatu: „Rebelul orientalu ilustratu“ cu prețful de 6 fl.

Reuniunea învetiatorilor români selagieni a începutu sê publice analele sale. Brosiur'a prima, pe anii 1869—80 a și aparutu, redactata de dl Gavril Trifu vice-președintele reuniunii. Ea conține, afara de istori'a și actele oficiale ale reuniunii din acei ani și câțiva articoli interesanti totu de zelosul redactoru. Reuniunea a facutu pré bine, că și-a publicatu analele, și dăca și alte reuniuni aru imită-o, ar fi și mai bine.

DI Ioan Papiu, preotu la institutul penitențiaru din Gherla, a obținutu unu premiu de 80 franci în aur, pentru opul seu scrisu în limb'a ungarêscă și intitulatu: „A lelki orvos és tanácsai“ (Medicul sufletescu și svaturile lui), cu care a emulatu la concursul publicatu de direcțiunea institutului corecționalu din Vatu.

Teatrul Naționalu din Bucuresci va deschide stagiunea sa la 1/13 octombre. Pies'a cu care se va începe nu va fi românescă, ci dram'a lui Sardou: „Daniil Rochet“, care în Paris a avutu numai unu succesu îndoiosu. Dl G. Marianu a datu comitetului teatralu o drama a sa intitulata: „O casatoria“.

Carte școlara. La Brașovu în tipografi'a Löw, Gerula & Comp. a aparutu: „Elemente de aritmetica pentru începătorii din școlele primare“ de Panteleimon Dima, profesor de matematica și fisica la gimnasiul românu din Brașovu. Editur'a autorului. Prețful unui esemplaru 30 cr.

Diuaristicu. „Democratia Nationala“, organu al dlui Grigore M. Sturdza, încetăza d'a mai aparê, iêr grupul ce represintă declară că „se retrage provisoriu din lupta politica“. Ultimul numeru a aparutu dumineca.

Biserica si scóla.

La gimnasiul din Beiușu în anul școlaru curentu sânt aplicati: 1 directoru și 12 profesori. S'au inscrisu 203 studenti publici și 7 privati, cu toti la olalta 210. Dupa naționalitate: 180 români, 24 magiari, 6 evrei; dupa religione 96 gr. or., 84 gr. c., 18 r. c., 6 reform., 6 israeliti. Sânt 8 studinti stipendiati, sum'a stipendiilor 465 fl. Afara de aceste s'a scrisu concursu, cu terminul de 25 l. c., pentru 4 tineri cu câte unu stipendiu de 50 fl. pe anu din fundațiunea Ioan Popu. Se vor împarti în anul acesta cam la 1240 fl. din beneficiul de pâne Vulcanianu. Recurenti la acestu beneficiu sânt multi, mai multi de cât în alti ani. De beneficiul de pâne se împartașescu și școlarii din școlele capitale; dreptu aceea abia vr'o 50 de gimnasisti vor puté fi mângaiati cu beneficiarea.

Pentru ce nu s'a convocatu congresul din Sibiu? Acesta întrebare isi pune publicul. Grabimu dar a respunde la ea prin unu estrasu din cercularul ce Esc. Sa mitropolitul Miron Romanul a adressatu credinciosilor sei din provinci'a mitropolitana. În acel cercularu, între altele, se dice: . . . în decursul timpului am aflatu cu adânce parere de reu, că în stadiul actualu al desvoltării instituțiilor noastre bisericesci regulate prin statutul organicu, restimpul de doi ani, care în curénd va espira dela congresul din urma, nu a fost și nu este deajmăsu pentru a se puté aduná și prelucrá materialul pentru unu congresu nou, mai ales în unele cestiuni de mare importantia, a cărora deslegare se aștepta dela procsimul congresu: în considerarea acestei împregiurări de o parte, ier de alt'a parte a rațiunilor, pentru cari congresele ordinare sânt prin statutul organicu normate a se întruni numai la trei ani, m'am aflatu necesitatu a me abate dela atins'a mea intențiune de a convoca congresul ordinariu al provinciei noastre metropolitane în anul curinte; totdeodata înse mi-am rezervatu de o afacere indispensabila, a convocá la timpul seu acel congresu ordinariu pe 1/13 octombre în anul viitoriu 1881*.

Dieces'a Caransebeșu. În cercu electoralu Bocșamontana s'a alesu deputatu pentru congresu dl Stefan Antonescu, jude cercualu administrativu.

La universitatea din Cernauti, precum ni se scrie de acolo, la 4 l. c. s'a serbatu instalarea nou-alesului rectoru, carele este dl dr. Eusebiu Popoviciu. Ne bucurámu de nimerit'a alegere, atât din punctu de vedere naționalu, cât și sciintificu, căci eruditul teologu se pôte laudá cu numele cel mai bunu în cercurile ómenilor invettati ai Austriei.

Societati si institute.

Societatea pentru fondu de teatru românu va ține adunarea sa generala de estu anu în orașul Sibiu, la 17 și 18 octombre st. n., dupa program'a publicata în nr. 61 al foii noastre. Cu acésta ocașiune totuodata se vor arangia urmátorele petreceri sociale. În ziua de 17 l. c. ser'a Reuniunea româna de cântári de acolo își va da concertul seu ordinaru, la care este obligata în virtutea statutelor sale; venitul eventualu va intrá în cass'a acelei Reuniuni. Luni sér'a în 18 l. c. se va dá unu balu, al cărui vinitu este destinat în folosul Societáti pentru fondu de teatru românu. Comitetul balului este compusu din dnii: dr. N. Olariu, Iosif Popescu, R. Balașu și I. G. Baritiu. În comitetul de primire al óșpetilor sânt alesi dnii: dr. I. Moga, I. Popu și N. P. Petrescu. Déca se vor aduná mai multi óșpeti din afara, s'a luat în vedere și unu banchetu séu și numai o convenire sociala.

Invitare. Convocându-se dupa scurta amânare, adunarea generaia din anul acesta a „Societáti pentru

fondu de teatru* pe zilele de 17 și 18 octombre st. n. la Sibiu, toti acei onor. óșpeti, cari vor fi decisi a luá parte la acésta adunare, sânt invitati, a se insinúa pâna celu multu în 12 l. c. la subscrisul secretariu al comitetului de primire din Sibiu, pentru ca se se póa luá de timpuriu mesurile cuviincioase, relative la primirea și încuarterarea onor. óșpeti eventuali. Sibiu, 2 octombre st. n. 1880. *I. G. Baritiu.*

Asociațiunea transilvana. Adunarea generala a despartiméntului III s'a amânatu pe 10 oct. st. n. — Comitetul publica *concursu* pentru cel mai bunu comentaru al legii comunale dela anul 1879, terminul 1 maiu 1881, premiul 150 fl.

Societatea „Julia“ a junimei române dela universitatea din Clușa s'a constituitu pe anul școlaru curentu, la 25 sept., astfel: președinte dr. Aurel Isac, avocat, vice-președinte A. Micu juristu în anul IV. notaru al ședintțelor Iuliu Herbeiu jurist IV, notaru al corespundintțelor Aug. Nicóra jur. IV, cassariu P. Germanu medicinistu I, bibliotecaru I. Cupșa, controlor D. Ciuta jur. II, membrii de incredere R. Prișa jur. III și R. Roșca jur. II.

Reuniunea învettatorilor români gr. or. din muntii apuseni ai Transilvaniei va ține adunarea sa generala de estimpu în Câmpeni la 26 oct. st. v. (7 nov. st. n.) Adunarea e convocata de vice-președintele I. Palade, și de notarul N. Corcheșu.

C e e n o u ?

Maj. Sa regele, carele acuma petrece la vênátore în Stiria, la 12 l. c. va veni la Gödöllő, unde va petrece o septemâna, apoi va merge în Silesia, rentorcându-se de acolo, la 22 séu 23 l. c. va primi delegațiunile în Buda.

Domnul și Dómn'a României se vor întorce la Bucuresci în septemân'a viitoare. Dupa o ședere de câteva zile în Bucuresci, scrie „Press'a“, Domnul se va duce sé faca visita principelui Alesandru al Bulgariei la Sofia, dupa ce va fi visitatu întâiu pe principele Serbiei.

Monumentul lui Papiu Ilarianu nu se va inaugura în anul acesta, dupa cum anuciaseramu în nrul penaltimu al foii noastre. O informațiune ce primiramu din Sibiu tocmai în momentul acesta, ni spune, că acésta serbatóre va avé locu, din mai multe cause binecuvântate, numai în ver'a viitoare.

Diet'a în ședint'a de luni a ascultatu exposeul ministrului de financé prin care a subșternutu budgetul anului viitoru. Deficitul preliminaru pentru anul viitoru este 24.765.381 fl.; cât va fi în realitate, va spune viitorul. Din acestu deficitu, ministrul speréza a puté acoperi o parte prin nóuele dări de consumu al zaharului și cafeei; totusi și atunce va mai remâne unu deficitu de patru-spre-dece milioane, pentru a căror acoperire se vor emite obligațiuni nóue de renta de auru. Bietul statu ce înnota în deficitu continuu, a avutu și unu norocu, căci a câștigatu premiul de frunte al sortiturii tisaiane. Dar acesta e pușinu pentru atâtata sete. Situațiunea financiara e seriósa, de aceea ministrul, la finea cuventării sale, a facutu apelu la elementele cari stau pe o basa comuna cu partid'a guvernamentală, sé se grupeze în o partida în contra lațirii estremităților. Fața cu acestu apelu Ignat Helfy s'a adressatu către stâng'a extrema, îndemându-o la tenacitate. În ședint'a de marti, dupa cetirea listei celor alesi în cass'a magnaților pentru delegațiune, Iosif Madarász a interplatu pe ministrul de comunicațiune, întrebându déca are de cugetu a denumi în consiliul de direcțiune al căilor ferate ale statului și doi ómeni de specialitate din șirul industriașilor? Apoi președintele facu cunoscutu, că pâna la 6 nov. nu va fi ședint'a meritoria. În aceeași

și și cas'a magnaților a ținutu o scurta ședință, în care s'au alesu membrii delegațiunii.

Mod'a. Materi'a cea mai placuta este stof'a persiana, din care se gaseau mai ales toaletele de preumblare. Acésta are o țesetura și o coloritura atât de fantastica precum e a șalului. Din acésta stofa se facu și șlafroce frumoșe. Stofe de moda sânt și aceste: Kahsmir, double ternau, drap de Paris, Cheviot. Se vede adese ori și stof'a de modelu scoțianu și din acésta rochi'a se garniseza s'eu cu propri'a stofa, s'eu cu atlas, croise, serge și Sarah. Inse mai des se aplica garnirea scoțiana. Se pórta și rochiile peluche, garnite cu felurite stofe vargate și perose. Se mai facu toalete pré frumoșe din catifca, brocat, metasa, tafola, faille, satin de Londra și altele.

Unu unghuru despre Bucuresci. Deputatul George Endre serie unu articolu de foișora în „Fővárosi Lapok” despre Bucuresci, unde facuse o excursiune. Între altele dice: „Bucurescii nici nu se potu compará de odata cu Belgrad sau cu Sofia, și eu credu, că în resaritu cu totu dreptul urméza îndata dupa Budapesta. E unu orașu frumosu, și ceea ce e de frunte, unu orașu care înaintéza. Îmi place multu etatea dorului de înaintare... Cu mirare și cu invidia vediu, că de românescu e Bucuresci... nimeni nu se teme aice de acús'a chauvinismului, ma e mândru de acela... În Bucuresci sânt vr'o trei-deci de mii de unghuri, dar acestia nici nu se observa în comunicațiunea orașului... Unghurii nu facu șgomolu, se pituleza și se româniseza. Caletorul care sosese din resaritu, gasece la Bucuresci o alinare deosebita. Simte, că ierasi se afla în Europa, și i pare bine să alle până la amenuntele cele mai inferioare formulele civilizațiunii... Așu fi superbu, deca a noastră capitala ar fi atât de naționala ca Bucurescii...”

Sfârșitul tragicu al unui amoru. Unu asistentu de farmacia, serie „Români'a Juna”, tinerul Carl Sachsenberg, de religiune mosaica, întreținuse în Vaslui de calva timpu relațiuni intime cu dr'a Eugenia Calmuțchi, fiic'a unui fostu farmacistu. Oponerea parinților fetei pare a fi determinatu pe ambii de a-si luá viét'ă. Ambii vin'ă la Iasi. Aice, dupa ce beura fia-care câte o césca de cafea negra, se despart'ă. Cinci ore în urma, dr'a Eugenia Calmuțchi cadu greu bolnava: totu ajutorul medicalu eră în deșertu, ea muri. Acésta grabnica încetare din viét'ă a motivatu pe medicul să presupune unu casu de otravire. Procurorul dl Ruileanu însarcinatu cu descoperirea adevérului, a cautatu imediatu pe tinerul Sachsenberg pe care il gasi greu bolnavu. Acésta coincident'ă nu mai lasá nici o îndoiéla, că ambii tineri erau otraviti. Sachsenberg declarase procurorului, că iubise pe dr'a Eugenia Calmuțchi, că o visitase în casele colonelului Iacovachi, dar negá că aru fi luat în preunna otrava, cu tóte că în rochi'a mórtei s'a gasitu o mica cutiúlla cu inscripți'a: „Pilule pentru frumós'a mea Eugenie”. Acésta cutiúlla conținea hapuri cu otrava. Cadavrul tinerei adusu fiindu la spitalul st. Spiridon, i se facu autops'a medico-legala de dnii doctori Russo senior, Iuliano și Löbel, dupa cererea procurorului, inse nu s'a pututu constată cu certitudine vr'o otravire. Carl Sachsenberg se afla în cautarea dlui dr. Löbel, carele a declarat, că are speranția să póta scapá viét'ă tinerului, carele se afla arestatu. În ultimul momentu numitul Sachsenberg a declarat, că a luat în preunna cu domnișór'r'a Calmuțchi 65 dramuri morfina.

Și-a omoritu parintele. Unu faptu grozavu s'a petrecutu marti deminét'ă în Budapesta. Unu sodalu de calcimaru, beutoru și neubitoru de lucru, Vincențiu Sedlacee, a omoritu cu unu cuțitu pe tata-seu, unu griștoru de casa, pentru că acela n'a mai voitu să-i deie

bani în împrumutu. Ucigașul prinsu și-a marturisitu faptul, dar a declarat, că nu-i pare reu.

Sciri scurte. *Mostenitorul de tronul Rudolf*, conform diuarelor germáne, ar fi spusu la Berlin, că monarhi'a austro-ungara nu se opune ca Russi'a să ocupe Constantinopolul, de cumva Austro-Ungari'a va puté ocupá Salonicul. — *Archiducii Albrecht și Vilelm*, dupa caletori'a din Silesi'a a regelui, se vor mutá împreuna cu archiduces'sa Elisabeta, în Arco, unde vor petrece iér'n'a. — *Regele Saxoniei* numai până la 12 I. c. va fi óspele regelui, apoi se va rentóce la Dreza. — *Operet'a noua a lui Strauss*: „Batis'ta cu dantele a reginei” s'a represintatu pentru prima-óra vineri în teatrul „an der Wien” și a avutu unu succesu completu. — *Cutremuru' de pamentu* s'a simțitu și la Sibiu, Blasu, Sighisóra, D. St. Martin, Cúcea. Alba-Iulia și Vintiu. — *Culesul viilor în Oradea-mare* produce rezultate întristatóre pentru proprietari, căci abiat ese jumetate din cât a fost anu. — *Tragerea loteriei în 6 octombre*: Praga 74, 36, 18, 52, 2; Lemberga 61, 66, 24, 34, 29; Sibiu 27, 19, 69, 85, 14.

Sciri din Români'a. *Dl B. Boerescu*, ministru de esterne, s'a întorsu duminéca, împreuna cu famili'a sa, la Bucuresci. — *Remasitiile mortale* ale lui Manolachi Costachi Epureanu au sositu la Berlad, unde marti se facu înmorméntarea, cu onoruri conveniabile unui omu de statu care și-a iubitú țér'a. — *Rectificarea Dimbovitiei* s'a datu prin licitațiune în întreprindere lui Boisguerin, carele a oferitu pretiul cel mai avantajos. — *Dl I. C. Bratianu*, primul ministru, a plecatu la Iasi. — *O vaca* din comun'a Stanisestii, a nascutu unu vitelul cu dóne capete lipite alátura, avéndu patru ochi, dóne urechi laterale și una între capete; acestu vitelul diformu, n'a putu traí de cât numai o singura di, neputéndu suge.

Cronic'a lunei.

Domnul și Dómn'a României în strainetate.

La 18:30 septembre Domnul a mersu din Weinburg la Friderichshafen spre a face visita regelui și reginei de de Württemberg. Totu acolo sosti și Dómn'a, și întelbindu-se améndoii la gara, au pornitu spre castelul regal. unde regele i-a primitu în modul cel mai afabilu. La 2 ore prândiu, apoi o preumblare în gradin'a castelului de pe malul lacului, și d'acolo Domnul și Dómn'a plecara cu vaporul. Cu asta ocașiune Dómn'a a oferitu reginei crucea „Elisabeta”, iér regin'a Dómei ordinul seu „Olga”. În sér'a aceea Domnul și Dómn'a sosira la castelul de Weinburg.

Jacob Offenbach, cunoscutul compositoru de operele francese, a încetatu din viét'ă la Paris în 5 oct. El s'a nascutu în 20 iulie 1822 în Köln, din parinti jidani. În 1835 a mersu întâia-óra la Paris, unde s'a angagiatu ca musicantu la Opera comique, și ea atare deja facu niste mici compositiuni. 1848 s'a dusu în Germani'a, dar la 1850 s'a rentorsu la Paris unde a dirigiatu orchestrul din Theatre Française. La 1855 începe propriaminte carier'a lui: atunce a deschisu teatrul Bouffes-Parisiennes cu operele sale, cari apoi facura tour în tóta lumea. El a scrisu vr'o suta de opere. Music'a lui esceléza prin caracteristic'a-i comica și prin melodiositatea sa. În anii din urma a scrisu mai raru, și Lecocq și Planquette l'au cam scosu de pe scena, inse nu-l putura face uitatu, căci cel d'ântău nu are umorul bogatu, iér acesta vivacitatea lui Offenbach.

Trenuri electrice. La New-York, ca și la Berlin, se studiéza cestiunea aplicării electricității la tracțiunea trenurilor drumurilor de feru. Pe lini'a dela Camden la Amboy (New-York), 8 mile de lini'a ferata au fost re-

servate în scopul de a face esperinție cu mașinele electrice fixe, cari se vor instala la fia-care extremitate a liniei. Dacă aceste esperinție vor da rezultate satisfăcătoare, sistem'a de tracțiune electrica va fi adoptata pentru drumurile aeriane dela New-York, care cu modul de exploatare actualu cauzeza multe neplăceri locuitorilor în privința fumului, carbunelui și șgomotului. Trenurile drumurilor de feru electrice nu vor arunca nici aburi, nici fumu, vor face mai puțin șgomotu și vor costă jumetate prețu. Unu singuru omu va fi de ajunsu pentru serviciul fia-cărei mașini electrice, ne mai fiindu de trebuința mecanicianii și fochistii întrebunțati actualminte pe locomotive.

O descoperire grozava. În Pensilvania, aprôpe de Reading s'a facutu o descoperire grozava. Într'o camera mica de 8 picîore patrate s'a gasitu înlanțuitu de pardosela unu anume Beniamin Zeeler, care de 27 de ani nu-l mai veduse nimeni în țera. Întrebatu de persoanele cari l'au recunoscutu, nenorocitul n'a respunsu nimicu; el perduse rațiunea. Sânt acum 27 de ani, fratele seu voindu să se scape de densus, construisse o cabana și-l închisese aci legându-l cu lanțuri de mâni și de picîore. În acêsta stare, fratele seu abia se milostiviă să-i dea pâne și apa, pe cari i le trecea printr'o mica deschidutura ce serviă de ferêsta. Nenorocitul eră golu; de 27 de ani el nu fusese nici peptenatu nici rasu, nici spelatu, și statea trêntitu pe unu gunoiu de unu metru grosime. Când autoritățile s'au presintatu, ca să-l libereze, a opusu o resistentia desperata, și a trebuitu să-l lege într'o caruța spre a-l duce la spitalul de nebuni.

Unu satu ziditu în aur. Se scrie diuarelor din New-York, că unu satu ziditu în aur s'a descoperitu la 30 mile de Sânta Fe, în noul Mexico. S'a constatat, că acel satu, numitu Las Placitas, se înalță pe unu gisimentu auriferu de o mare bogăția și că casele sale au fost construite cu velatuci plini cu aur. Guvernatoru dela Sânta Fe și inginerii s'au condusu imediatu la fața locului, și s'au datu jos în fața lor stânci din stradele satului. Încercările au datu pâna la 23 mii fr. aur pe tona. Satul întregu se întinde pe vên'a aurifera, și este în totul încunguratu de resturi de stânci de o valôre de 3 dolari pe livra.

Unu trenu perdutu. Faptul s'a întâmplatu în America, în Statul Kansas. În urm'a unei furtuni îngrozitoare, o câmpia imensa, pe care o strabate o linia ferata s'a gasitu supt trei metri de apa. Prin pegrîuru pamêntul a fost rostogolitu, astfel în cât trenul a deraliatu. De și compani'a a cheltuitu vre-o mîia de galbeni, nu s'a gasitu nici o urma a trenului. Din fericire, nu eră unu trenu de caletori.

Sciri straine. *Serbatoarea santilor Ciril si Metodiu*, apostoli slavi, s'a întinsu prin o enciclica a papei la lóta biseric'a catolica, de óra-ce s'a facutu schimbare în condițiunea politica a țerilor slave. — *Diuariele din Atena* se ocupa fôrte multu de o alianția între Greci'a și Români'a, și ele o aprôba. — *Guvernul britanicu*, precum se dice, ar fi renunțiatu de a aneasă Candaharul, dar ar fi decisu ocuparea strimtorilor Khoadjar, cari i paru că presinta garanție de ajunsu contra atacurilor possibile ale Afganilor. — *Din Constantinopole* se scrie, că acolo în fia-care di se aștepta o catastrofa în palatu, căci starea sânetății sultanului a ajunsu la parocsismu. — *Visit'a principelui Bulgariei* la principele Serbiei, care se face tocmai acuma, are de scopu d'a face să înceteze ori ce neînțelegere între cele două principate și d'a pune bazele confederațiunii Balcanilor. — *În Tuilerii* a fost dițele trecute unu focu înfricoșatu, care a facutu o paguba de două sute de mii franci; *biblioteca* s'a scapatu, nici în arhivele din apropiare nu s'a facutu nici o stricare. — *Regele si*

regin'a Italiei au facutu visita parechiei regesi a Greciei care petrece la Milan, și a invitat'o la prândiu în Monza. — *Marele duce de Hessen* va luă de soția fiic'a principelui regescu prussescu Frideric Carol, veduv'a principelui Henric de Hollanda, care acuma e de 25 ani; marele duce de Hessen asemenea e veduvu, soția lui prima a fost fiic'a reginei Angliei. — *Garibaldi* luni a sositu la Genua, unde a fost primitu cu stéguri și cu musica. — *Cel mai mare vasu de resboiu* în lume este al Italiei, acesta nu de multu s'a galatu și dițele trecute fu lasatu pe mare la Castellamere; se numesce „Itali'a”. — *Legitimistii francesi* serbara și în anul acesta cu misse și banchete diu'a onomastica a contelui Chambord, căruia i-au tramisu și telegrame de felicitare.

Ghicitura de semne.

De Emilia Onciu n. Ciavoschi si Anastasia Borca.

* *) ! *)†(?)*,§).
 (—)*)§) | *§: | !*:
 §: : | :*? * * — | *:() | :†()?,
 * * *,†) |) (—)*, :!*,
 (;: ()† (—) | * : §)† | †()?,
 | : —) * * ? | ? §?†§?*,
 (—) §: — | ? (—)*,† | ? — | * ; † ?
 ?†() : † * † : † ? — † :
 () : — ? (! : — ? —) ? () : — ? — ; † ?.
 [! * * † | † : †] ?

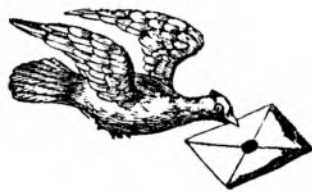
Terminul de deslegare este 7 novembre. Ca totdeauna, și de asta-data se va sorti o carte între deslegatori.

Deslegarea ghiciturii numerice din nr. 42: „Simion cavaleru de Balint”.

Bine au deslegat'o dômnele și domnișorele: Emilia Onciu n. Ciavoschi, Anastasia Borca, Elena Boeriu, Laura Popu, Dragina Mera, Catarina Ardeleanu, Florentina, Elena și Maria Danu, Veturia P. Desseanu, Maria Șelariu, Zoe Dimbu, Eufrosina Micșunescu, Amalia Crișanu, Georgina Popescu, Lucreția Ardeleanu, Ana Popu, Minodora Banățianu, și dl Petru Valea.

Premiul l'a câștigatu dșor'a Georgina Popescu în Valea-mare.

Post'a redacțiunii.

Treiluniul oct.—dec. se va începe cu nr. 75; toti aceia, ale căror abonamente vor expiră atunce, sânt rugati a le rennoi de timpuriu. căci a conto nu putemu tramite fôia nimenuia. Prețu de prenumerațiune pe oct.—

dec. este 2 fl. 70 cr. Cei ce aru dori să aiba fôia noastră și din lunile trecute, sânt avisati că esemplare complete avemu numai din 1 septembrie; prețu pe sept.—dec. e 3 fl. 50 cr. Începându-se serile lungi, suplementele promise pe acestu semestru se vor da în treiluniul viitoru.

Alba-Iulia. Dsiorei E. C. Ne pare reu, că nu ne-ati însciintiatu mai de graba. Amu dispusu îndata.

Iasi. Dlui P. V. Gr. Cele cerute se tramitu cu asta ocașiune. Cele promise credemu că nu vor întârdiă multu.

Naseudu. Dlui dr. A. P. A. N'ai primitu epistol'a noastră, în care amu respunsu la întrebarea facuta? Așteptamu.

Hatieg. Dlui H. P. I vom face locu acusi.

Proprietaru, redactoru respundiatoru și editoru:
IOSIF VULCANU.